

Presidentinlinna

Valtiosalissa järjestetään esimerkiksi valtiovierailujen juhlapäivällisiä. Itsenäisyyspäivänä kättely ja tanssi tapahtuvat salissa. Vuonna 1907 valmistuneen salin esikuvana on Pietarissa sijaitsevan Talvipalatsin Pyhän Yrjön sali. Walter Runebergin Lex-patsas vuodelta 1919 on kipsikopio Senaatintorin Aleksanteri II:n patsaan Lex-osasta.

Tervetuloa Presidentinlinnaan!

Presidentinlinna sijaitsee Helsingissä Pohjoisesplanadin ja Mariankadun kulmassa Kauppatorin laidalla. Vuonna 1820 alun perin kauppiaskartanoksi valmistuneen Pehr Granstedtin suunnitteleman rakennuksen piirustukset viimeisteli Carl Ludvig Engel. Kolmikerroksisessa empirerakennuksessa sijaitsevat tasavallan presidentin työ- ja edustustilat sekä tasavallan presidentin kanslia. Linnassa järjestetään vuosittain itsenäisyyspäivän juhlavastaanotto ja muita edustustilaisuuksia, kuten valtiovierailujen juhlallisuuudet, sekä tapaamisia ja neuvotteluja.

Presidentinlinnan pääovesta saapuvat vieraat ▶
astuvat sisään Esplanadin aulaan. Aulassa on
empireampeli 1810-luvulta. Portaikon seiiniin on
palautettu vanhan mallin mukainen marmorointi.

Kauppiaskartanosta keisarilliseksi palatsiksi

Presidentinlinnan historia ulottuu noin kahdensadan vuoden päähän, ja rakennuksen vaiheet ovat varsin värikkäät. Vuonna 1809 Suomi irrotettiin Ruotsin valtakunnasta, ja siitä tuli Venäjän hallitsijan alainen suuriruhtinaskunta. Näihin aikoihin kauppias ja laivanvarustaja J. H. Heidenstrauch antoi linnoitussuunnittelijana ansioituneen arkkitehdin Pehr Granstedtin tehtäväksi suunnitella asuintalo Heidenstrauchin liiketontille Helsingin Eteläsatamaan.

Piirustukset tarkasti Pietarissa vaikuttanut italialaissyntyinen arkkitehti Giacomo Quarenghi. Lopulliset korjaukset teki arkkitehti Carl Ludvig Engel, joka vastasi Helsingin jälleenrakennuksesta tuhoisan tulipalon jälkeen. Perustustyöt aloitettiin 1813, ja rakennus valmistui 1820.

- ◀ Goottilaisen salin katon ja kupolin tyyliltään uusgoottilaiset koristemaalaukset ovat todennäköisesti 1870–1880-luvun vaiheilta. Katonrajassa on 22 maakunta- ja kaupunkivaakunaa samalta ajalta. Tuolit ovat helsinkiläisen puusepän Gustaf Lindhin valmistamia vuodelta 1843, ja ne on alun perin suunniteltu ja valmistettu juuri tähän saliin. Alun alkaen tilassa oli kaksi kerrosta. Lattia purettiin ja kupoli rakennettiin, kun kauppiaskartanoa remontoitiin keisarilliseksi palatsiksi. Nykyään salissa pidetään muun muassa presidentin tiedotustilaisuuksia.

Helsingistä oli tullut Suomen suurruhtinaskunnan pääkaupunki vuonna 1812, ja suurruhtinaalle eli Venäjän keisarille oli määrä rakentaa kaupunkiin oma residenssi. Keisarillisesta palatsista tehtiin useita suunnitelmia eri puolille kaupunkia: Uspenskin katedraalin paikalle Katajanokalle, Ullanlinnaa sekä Meritullintorin alueelle Kruununhakaan. Näitä suunnitelmia pidettiin kuitenkin liian kalliina. Lopuksi valtiovalta päätyi Heidenstrauchin talon ostoon 1837.

Arkkitehti C. L. Engel sai tehtäväkseen uudistaa Heidenstrauchin talo sellaiseen kuntoon, että siihen voitiin majoittaa Venäjän keisari seurueineen. Engelin ja hänen poikansa Carl Alexander Engelin suunnitelmien mukaan taloon tehtiin lisärakennus, johon kuuluivat muun muassa

Tasavallan presidentti ottaa Keltaisessa salissa vastaan muun muassa ►
pienempiä delegaatioita ja ulkomaiden suurlähettiläiden valtuuskirjeet. Salin pähkinäpuinen sohvakalusto on Suomen hienoimpia empirekokonaisuuksia.

Biedermeiertyylliset kalusteet hankittiin Pietarista vuonna 1819 kenraalikuvernöörin taloon Helsinkiin ja ne siirrettiin sieltä vuonna 1837 keisarilliseen palatsiin. Kalusteet on suunnitellut arkkitehti Vasili Stasov.

kreikkalaiskatolinen kirkko, tanssisali ja ruokasali sekä tilava keittiö aputiloineen. Samanaikaisesti rakennettiin asuntoja Linnan henkilökunnalle ja keisarilliselle seurueelle. Muutostyöt valmistuivat 1845. Vuoden 1863 valtiopäivien juhlallisia avajaisia varten tanssisali muutettiin valtaistuinsaliksi (nykyinen Peilisali). Sinne siirrettiin Senaatinlinnasta valtaistuin, joka oli alun perin tuotu Moskovasta vuoden 1809 Porvoon valtiopäiviä varten. Valtaistuin on nykyään Kansallismuseossa.

Helsingin vuoden 1876 suurta teollisuusnäyttelyä saapuivat juhlistamaan keisari Aleksanteri II, keisarinna Maria Aleksandrovna sekä perintöruhtinas, sittemmin keisari Aleksanteri III ja hänen puolisonsa Maria Feodorovna. Tätä tilaisuutta varten Linna korjattiin perusteellisesti, tehtiin taidehankintoja ja täydennettiin tarjoiluvälineistöä. Keisarillinen seurue oli silloin niin suuri, ettei sitä kokonaan voitu majoittaa Linnassa. Tästä syystä tehtiin suunnitelmat Linnan laajentamiseksi ennen seuraavaa hallitsijavierailua 1885. Aleksanteri III ei kuitenkaan hyväksynyt suunnitelmia.

- ◀ Ruokasalissa järjestetään virallisia keskusteluja sekä kahvitilaisuuksia. Itsenäisyyspäivänä tilassa on tarjoilupöytiä. Katossa on 1970-luvun peruskorjauksessa uudistetut, grisaille- eli harmaasävytekniikalla toteutetut maalaukset. Alkuperäisen mallin mukaiset, kasviaiheiset maalaukset edustavat empiretyyliä. Seinillä on keisarillisen taidekokoelman maalauksia.

Laajennustyöt toteutettiin vasta vuosina 1904-1907 arkkitehti Johan Jacob Ahrenbergin suunnitelmien mukaan. Laajennukseen kuuluivat uusi sisäänkäynti Mariankadulta sekä uusi suurempi Valtiosali. Tässä yhteydessä palatsiin liitettiin myös nykyinen Atrium, joka on alun perin ollut vieraisen hotellin ruokasali. Valtiosalin esikuvana oli Pietarin Talvipalatsin Pyhän Yrjön sali. Ahrenberg suunnitteli saliin myös huonekalut, jotka Bomanin huonekaluliike valmisti. Samoihin aikoihin Linnassa modernisoitiin: ensimmäinen puhelin hankittiin 1890 ja kaasuvalaistuksesta siirryttiin sähköön vuosisadan vaihteessa.

Ensimmäisen maailmansodan aikana Linnassa toimi sotaisairaala ja Venäjän vallankumouksen aikana venäläisen sotilas- ja työväenneuvoston toimeenpanevan komitean päämaja. Vuoden 1918 sisällissodan aikaan Linnassa olivat majoittuneet saksalaisten ja myöhemmin suomalaisten joukkojen esikunnat. Sisällissodan päätyttyä itsenäisen Suomen ulkoasiainministeriö toimi väliaikaisesti Linnassa.

Itsenäisyyden ajan muutoksia Linnassa

Vaikka rakennuksella on ollut monia käyttäjiä kauppiasta keisariin, se on pisimmän ajan toiminut Presidentinlinnana. Valtiomuototaistelun ratkettua tasavallan hyväksi Linnaa alettiin kunnostaa tasavallan presidentin käyttöön. Ylin kerros muutettiin asunnoksi ja kirkkosaliin rakennettiin välipohja, jolloin yläkertaan tuli ruokasali ja alakertaan kirjasto. Sakaris-tosta tehtiin tasavallan presidentin yksityinen kirjasto, josta johtivat kierreportaot kolmanteen kerrokseen. Ensimmäinen presidentin esittely oli Valtiosalissa 30.7.1919. Sen päätyttyä presidentti K. J. Ståhlberg järjesti Presidentinlinnassa vastaan-oton korkeimmille virkamiehille ja diplomaattikunnalle.

- ◀ Atrium toimii Valtiosalin eteistilana, ja itsenäisyyspäivänä toimittajat haastattelevat tilassa juhlavieraita. Tila on ollut alun perin vieressä sijainneen hotelliin Russien juhlasali, ja se on rakennettu vuosina 1904–1907. Keskellä huonetta sijaitseva Walter Runebergin veistos Psykhe sefyyrien kantamana vuodelta 1872 on Suomen senaatin lahja Aleksanteri II:n puolisolle keisarinna Maria Aleksandrovnalle. Myös presidenttien rintaveistokset ovat Atriumissa.

1930-luvulla Mariankadun puolelle rakennettiin uusi sisäänkäynti ja tilava eteisaula sekä portaikko Atriumiin. Nämä muutokset suunnitteli arkkitehti Martti Välikangas. Linnaan asennettiin keskuslämmitys vuonna 1938; vanhat kaakeliuunit ovat jäljellä vain toisen kerroksen saleissa. Rakennuksen perustuksia vahvistettiin 1930- ja 1960-luvuilla. 1970-luvun alussa Linnaa peruskorjattiin arkkitehti Sirkka Tarumaan suunnitelmien mukaan.

Vuosina 2013–2014 Presidentinlinnassa tehtiin rakennuksen historian laajimmat peruskorjaus- ja restaurointityöt. Huonokuntoisia perustuksia vahvistettiin, elinkaarensa päässä ollutta talotekniikkaa uudistettiin ja rakennuksen turvallisuutta parannettiin. Monessa vaiheessa rakennet-

Itsenäisyyspäivänä pääosa vieraista saapuu Mariankadun sisäänkäynnistä. Vuonna 1938 valmistunut aula edustaa tyyliytään funktionalismia. Tilan kattoon on palautettu peruskorjauksessa alkuperäinen savenharmaa väri.

tujen tilojen kulkureittejä parannettiin, jotta rakennus palvelisi aiempaa sujuvammin erilaisissa valtiollisissa tilaisuuksissa. Rakennukseen pyrittiin saamaan sen iän mukaista arvokkuutta muun muassa kunnostamalla pintoja 1800-luvun hengen mukaisesti. Peruskorjaushankkeen pääsuunnittelijana toimi LPR Arkkitehdit Oy:n Pauno Narjus. Nykyasussaan Presidentinlinna kuvaa sisustuksineen hyvin historiansa eri tyyliisuuntia, joista näkyvimpiä on niin kutsuttu pietarilaisempire.

Esineitä Suomesta ja ulkomailta

Keisarillista palatsia rakennettaessa käytettiin sisustamiseen sen ajan suomalaista käsityötaitoa niin paljon kuin mahdollista. Maalaustyöt teki mestari Källström, kynttiläkruunut valoi vaskenvalaja Lihri, puusepäntyöt tilattiin mestareilta Skogberg ja Österling. Hankintoja jouduttiin kuitenkin tekemään myös ulkomailta. Hienoimmat huonekalut tilattiin Pietarista, samoin lattiaparketit, ruokasalin seinälampetit ja Linnan kirkon sisustus.

Presidentinlinnan huomattava taidekokoelma on pääosin hankittu vuosina 1856–1882, jolloin Linnan esimiehenä toimi vapaaherra, kenraali J. M. Nordenstam. Silloin Linaan ostettiin sen tunnetuimmat taideteokset, muun muassa Ferninand von Wrightin Hanhi kurittaa sorsaa (1858), Werner

- ◀ Peilisalissa järjestetään esimerkiksi hallituksenvaihdostilaisuudet ja pienempiä juhlalounaita tai -päivällisiä. Tila on alun alkaen ollut keisarin valtaistuinsali ja tanssisali, ja sen on suunnitellut Carl Ludvig Engel. Esikuvana on saksalaisen arkkitehti Karl Friedrich Schinkelin suunnittelema musiikkisali Berliinin Schauspielhausissa. Peilisalini on alun perin ollut tyyliltään koruttomampi; sen kultauksia on lisätty itsenäisyyden aikana.

Holmbergin Metsä sadeilmalla (1859) ja Norjalainen myllymaisema (1859), Viktoria Åbergin Monrepos (1865), Adolf von Beckerin Sairasvuoteen ääressä (1874) ja Päivällisen jälkeen (1877) sekä Hjalmar Munsterhjelmin Ensilumi (1883). Tähän keisarilliseen taidekokoelmaan kuuluu kaikkiaan 35 teosta. Presidentinlinnaan on myös sijoitettuna useita Ateneumin omistamia taideteoksia.

Nordenstamin aikana myös uusittiin liinavaatteet, hankittiin uusi hopeakalusto ja ostettiin posliiniset pöytäastiat. 1970-luvulla hopeisia ruokailuvälineitä täydennettiin Englannista samalta toiminimeltä, jolta ne aikoinaan ostettiin – 1860-luvulla käytetty muotti oli edelleen tallessa. Suuri osa Linnan matoista ostettiin vuoden 1863 valtiopäiviä valmisteltaessa Belgiasta ja Ranskasta. Hankintoja on tehty myös viime vuosina, mutta suurin osa vanhasta esineistöstä on edelleen tallessa ja osin myös käytössä.

Vuosien 2013–2014 peruskorjauksessa Presidentinlinnan kalusteita ja valaisimia kunnostivat ja konservoivat suomalaiset käsityöammattilaiset ja myös alan opiskelijat.

Asukkaina presidenttejä ja työntekijöitä

Suomen presidenteistä K. J. Ståhlberg, Lauri Relander, P. E. Svinhufvud, Kyösti Kallio, Risto Ryti, J. K. Paasikivi ja Mauno Koivisto ovat asuneet Presidentinlinnassa. Linna oli ainoa valtionpäämiehen virka-asunto Helsingissä, kunnes Amos Anderson lahjoitti Meilahdessa sijaitsevan Tamminiemen presidentin kesäasunnoksi. Vuonna 1956 presidentiksi valittu Urho Kekkonen muutti Tamminiemeen, jossa hän asui kuolemaansa asti 1986. Nykyisin Tamminiemi on museona. Tasavallan presidentin nykyinen virka-asunto Mäntyniemi valmistui 1993, mistä lähtien presidentit ovat asuneet siellä.

Myös osa keisarillisen residenssin ja myöhemmin tasavallan presidentin kanslian henkilökuntaa asui aiemmin Linnassa. Kiinteistöstä ja taloudesta vastaavan linnanvoudin asunto sijaitsi pohjakerroksessa, ja vuosikymmenet tasavallan presidentin 1. adjutantti asui Presidentinlinnan itäisessä siivessä. Vahtimestarin ja vaatevaraston hoitajan asunnot olivat länsisiivessä, samoin hovimestari asui Linnassa. Nykyisin kaikki asuintilat on muutettu työtiloiksi.

Presidentin virallisessa työhuoneessa järjestetään tasavallan presidentin kahdenvälisiä tapaamisia. Siellä presidentti pitää myös vuotuisen uudenvuodenpuheen. Kirjoituspöydän lamppu on ollut käytössä kaikilla presidenteillä. Tilassa on yksi Presidentinlinnan neljästä toimivasta tulisijasta. Huoneen seinillä on keisarillisen kokoelman maalauksia sekä työpöydän takana Albert Edelfeltin vuonna 1900 järjestettyyn Pariisin maailmannäyttelyyn maalaama teos nimeltä Nyländska Jaktklubbenin soutusatama Helsingissä.

Kanslian henkilökunta työskentelee Linnassa

Linnassa toimivan tasavallan presidentin kanslian tehtävänä on avustaa tasavallan presidenttiä virkatoimien hoitamisessa sekä huolehtia presidentin ja hänen perheensä tarvitsemista palveluista, turvallisuudesta ja hallinnosta. Kanslian henkilökunnasta pieni osa työskentelee Mäntyniemessä ja tasavallan presidentin kesävirka-asunnolla Kultarannassa.

Linnassa työskentelee kabinetti, johon kuuluvat kansliapäällikkö ja presidentin lähimmät neuvonantajat ja avustajat. Linnassa työskentelevät myös adjutantit, jotka vastaavat presidentin ja hänen puolisonsa ohjelman käytännön valmistelusta ja toteuttamisesta. Lisäksi Linnassa on hallintohenkilöstön työtiloja sekä keittiö. Kanslian työtiloja on laajennettu myös Mariankadun toiselle puolelle päävarstion rakennukseen, jossa sijaitsee toimisto-, huolto- ja koulutustiloja.

Atriumin parvella sijaitsevat tasavallan presidenttien puolisoiden muotokuvat. Valaisimet on hankittu Presidentinlinnaa 1970-luvulla toteutetussa peruskorjauksessa. Vuosien 2013–2014 peruskorjauksessa ne päätettiin jättää tilaan 1800- ja 1900-lukujen vaihdetta edustavan sisustuksen vastapainoksi.

Kuvat:
Sisälieve ja sivut 3, 4, 6, 8, 9, 10, 13,
14, 15 © Soile Tirilä / Museovirasto
Kansi ja sivut 5, 11, 12 © Matti Porre /
Tasavallan presidentin kanslia

Ulkoasu: Innocorp Oy / Milla Toro

Tasavallan presidentin kanslia

Mariankatu 2, 00170 Helsinki

Puhelin: 09 661 133

www.presidentti.fi

@TPKanslia

